

LICHTING '18

WIJ, OUDEREN, GELOOVEN HET NIET zoo grif, maar het is een feit, dat de moderne jongeman een gansch andere visie op het leven heeft dan wij het hadden in onzen jongen tijd. We zeggen het wel eens gedachteloos: de jeugd is anders en dan bedoelen we: de jeugd is brutaal. Ongetwijfeld is er reden tot dit oordeel, maar even weinig twijfel lijdt het, dat wij, ouderen, niet al te veel reden hebben om ons-zelf te beklagen. Als we toch nagaan, hoe de jeugd van onzen dag temidden van velerlei moeilijkheden als ingemuurd zit, hoe zij als erfenis moest aanvaarden een stukgeslagen wereld, waarvoor wij, als ouderen, dan toch maar verantwoordelijk zijn, dan moeten we wel erkennen, dat onze zonden aan onze kinderen worden bezocht. En wie dat voelt, verléert wel het afgeven op de jeugd en erkent, zij het aarzelend, omdat de openlijke erkenning toch wel erg pijnlijk is, dat onze kinderen lijden om onze schuld. Want na de gruwelijkheid van den oorlog, tijdens welken hun harten zich hebben opengesteld voor de beelden der wereld, hebben wij, ouderen, toch wel heel droèvige beelden op hun netvlies laten vallen. Mogen we dan klagen, als onze jeugd doorslaat en ... op hol slaat, geestelijk? Of moeten we zeggen: *wij* zijn het, die zondigden en op hún hoofden komt de straf?

Wie het innerlijk wil kennen van onze jeugd en van hen, die den drempel der jongelingsjaren overschreden tijdens de groote catastrofe, waarin wantrouwen en haat de wereld gedompeld hebben, moet lezen wat een jong schrijver, zoo een, die in die jaren zelf alle moeilijkheden heeft meegemaakt, over hen schrijft. We doelen hier op het merkwaardige boek van Van Eerbeek, dat bij Kok te Kampen verschenen is: „Lichting '18," een verhaal, waarin de begaafde auteur wel heel schrijnend laat zien, hoe tal van jongensharten op die verschrikking hebben gereageerd.

Helaas, we hebben hier slechts de gelegenheid voor een zeer beknopte karakteristiek. Dièp ingaan op het werk kunnen we niet, moeten we aan anderen overlaten. Maar een enkel woord, dat dan een woord van warme aanbeveling zij, willen we er toch aan wijden.

De hoofdfiguur is de jonge Homan, een H. B. S.-er nog, als het verhaal begint. Homan wordt opgevoed bij een tante en een oom, want zijn ouders zijn gestorven. Blijkbaar is hij een stille, schuchtere jongen en die jongens hebben het altijd wat moeilijk in de wereld. De wereld is nu eenmaal een gemakkelijker oord om te leven voor de brutalen dan voor de schuchteren. Voor Homan is die wereld al héél moeilijk, en dat merken we al dadelijk in het eerste hoofdstuk, waarin verteld wordt, hoe de leeraar hem tot zondebok maakt, nadat hij zelf door een der brutalen van de klas voor den gek gehouden is. Tegen dien brutale kan de leeraar niet op, maar tegen Homan wel en aan Homan demonstreert hij nu zijn macht over de klas, enkel en alleen om zijn prestige te redden. Want Homan, die nu voor het bord komt om de meetkundige opgave uit te werken en dat ook wel kan, zit met sommige woorden, die hem in kritieke momenten niet over de lippen willen komen; overblijfsel van een spraakgebrek uit de kinderjaren. En dat is ook weer zoo op dien verschrikkelijken dag.

En wát is nu het verschrikkelijke? Dit: de leeraar wéét van dit gebrek en laat den jongen worstelen met het woord, dat maar niet uitgesproken worden wil. Hij laat hem aan zijn lot over, om hem zoo in zijn

schande te dompelen. Zijn er zoo niet? Och lezer, dat denkt u maar, dat er zoo geen zijn. We weten het beter; we weten, dat er schrikkelijk onrecht geschieden kan door innerlijk laffe menschen, die niet op kunnen tegen de brutaliteit en dan maar hun macht demonstreeren aan de schuchterheid. En die dan de schuchterheid knevelen om de klasse te intimideeren. Wat dat voor kwaad bloed zet, behoeven we zeker niet te zeggen. Soms kan het tot een breuk in het zieleven leiden, die na jaren nóg niet is geheeld. Soms leidt het lage, laffe gedoe van den maatschappelijk sterke tegenover den zwakke-door-jeugd tot nog èrger: tot een zielsziekte. De gevallen komen dan na jaren bij den zenuwarts, na jaren, in welke niemand begrepen heeft wat er toch aan haperde.

Hier, in het geval van dezen Homan, komt de reactie al gauw. Als de school uitgaat, ziet de knaap in het leeraarskamertje den wreeden leeraar ... de man neemt een poeder in, is dus blijkbaar niet geheel gezond van zenuwen. En dan blijkt, dat de verbitterde jongen toch eigenlijk niet boos is op den man, want hij heeft dan het gevoel, dat hij hem nu alles vergeeft. Dat teekent den jongen en we leeren hem kennen als een jongen met een zacht gemoed. Maar bitter is hij wel, want hij denkt door over de dingen en zijn vreeselijke ontuchtering van dit uur is, dat dus zóó de wereld is ... de sterken knevelen de zwakken en dat kan niet anders; de zachtmoedigen moeten er aan gelooven, opdat de brutalen in toom gehouden zullen worden, de brutalen, die men anders niet aan kan.

En de jongen denkt door en hij denkt aan den Heiland, Wiens beeltenis daar hangt in het kamertje, een beeltenis, zooals Titiaan die gaf: Christus, die het geld beschouwt, dat men Hem toont en Die zegt: Geef den keizer wat des keizers is en Gode wat Gods is. En dan vindt onze verbitterde, die in zijn hart toch reeds dien Heiland liefheeft, dat men Diens leer niet gebruiken kan in zulk een wereld en dat 's Heilands antwoord toch maar een ontwijkend antwoord is. En in zijn verbittering smijt hij met het leege glas van den leeraar het schilderij kapot, zoodat de scherven naar alle kanten vliegen ... Vreemd, in hetzelfde oogenblik weet hij, dat hij nu minder dan ooit van dien Heiland af is en dat de Heiland hem nog altijd iets „doet” ...

Hoe vreeselijk het ook zij, we kunnen ons dezen jongen toch zoo goed indenken; we leven zoo met hem mee. Natuurlijk, er zijn auteurs, die zoo'n jongen anders zouden geven, suikerzoet, maar — ook levenswaar? We meenen van niet en, laten we dus maar luisteren naar dézen schrijver, die — het moet wel zoo zijn — zóó diep geleden heeft in onbegrepen jongensjaren, dat hij ons zóó scherp en gaaf het innerlijk weet te geven van dezen jongen.

En met dien jongen gaan we den mobilisatietijd in en de kazerne in. En het tijdperk onzer geschiedenis, voorwaar niet het roemrijkste, van het hamsteren en van de zucht zich te verrijken, en we begrijpen het nu, hoe in de harten van duizenden jonge menschen iets stuk moet zijn gegaan bij het aanschouwen van onze daden. Het is een boek, dat de ouderen waarlijk voor den rechterstoel daagt, den rechterstoel van de bedroefde jeugd, van de besten van die jeugd althans, die getracht hebben het godsdienstig ideaal vast te houden en die het, dank zij Gods genade, vasthielden ook, maar niet dank zij der ouderen voorbeeld. Want ook deze Homan komt er toe, na heel veel verdriet, innerlijk doorleden en nooit of maar heel zelden in

woorden gebracht, zijn bede om vergiffenis op te zenden tot den Heiland, Dien hij niet gevolgd had en tot Wien hij nu spreekt: „Het was alles zoo veel eenvoudiger geweest, als ik niet alleen had gezien op de menschen om mij heen, maar tegelijk op U”

Tot deze boete komt de schuchtere Homan, deze jongen van zuivere en argelooze idealen, idealen, die altemaal teloor waren gegaan, maar waarvoor reeds andere aan het opkomen zijn. Want al kan hij nog niet anders dan onvrede hebben met de maatschappij, hij gelooft niet meer zóó dof, dat er geen uitweg voor dit alles is

Het was slechts een zeer onvolkomen karakteristiek van dit prachtige boek, die we gaven, maar we rekenen er dan ook op, dat de lezer zelf het lezen zal, omdat hij er zichzelf zoo ongemeen mede verrijkt. Q. A. DE R.

KLEINE HAMERS

Wij zijn maar erbarmelijke plantjes, opgehouden door de luchtvaten van onze eigen inbeelding: wee ons, als we door een paar kneepjes van dat wonderige bestaantje ontledigd worden! Zelfs de geschiktheid, om wat goeds te doen, zou ons in den steek laten. Immers, zeg tegen den meest hartstochtelijken redenaar plotseling, dat zijn pruik scheef staat, of dat zijn toilet niet in orde is, of dat hij de menschen aan 't lachen maakt door zijn vreemde figuur, in plaats dat hij ze ontroert door de kracht van zijn volzinnen, en ge zoudt de bron van zijn welsprekendheid ongetwijfeld doen opdrogen. Er bestaat een diepzinnig gezegde, dat er geen wonder verricht kan worden zonder geloof — niet alleen zonder het geloof van den werker in zichzelf, maar ook het geloof van den ontvanger in hem. En het grootste deel van het geloof van den werker in zichzelf wordt gevormd door het geloof, dat anderen in hem gelooven.

ELIOT — SCENES OF CLERICAL LIFE

GOED NADENKEN EN OPLOSSEN

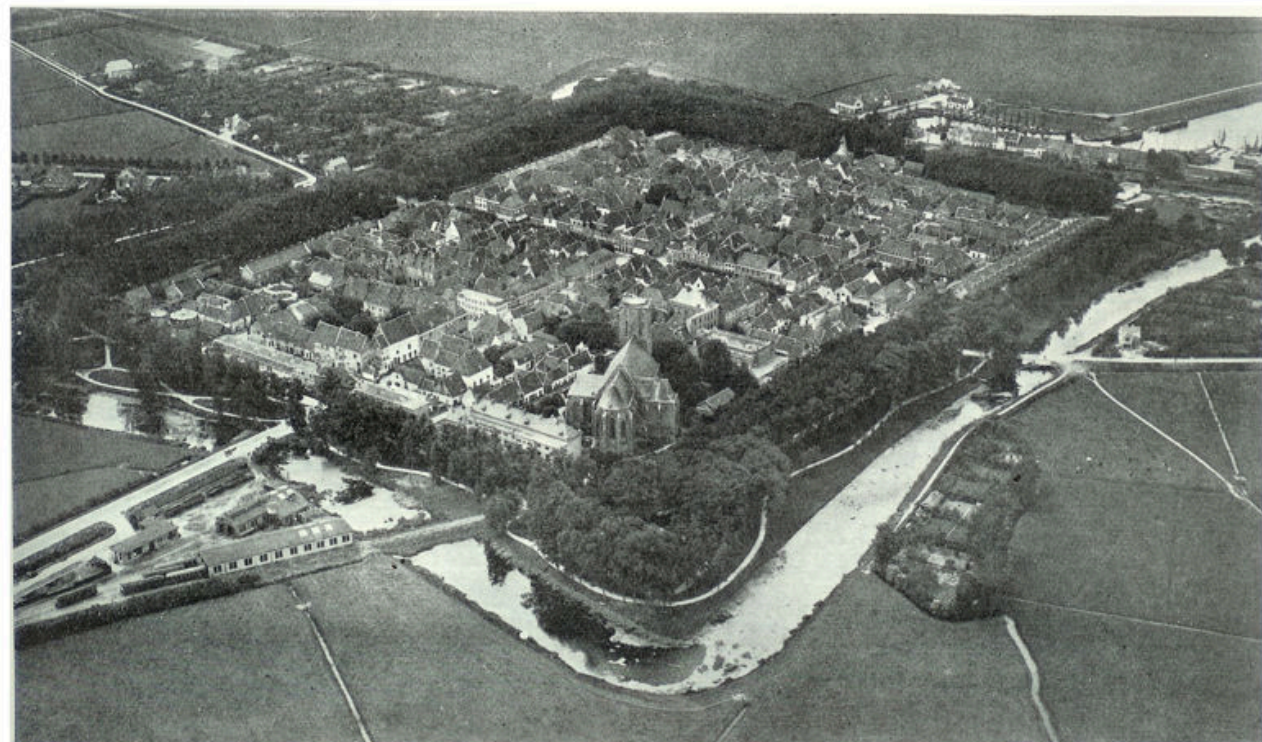
Lettergrepenkruis	
1	2
3	4
5	6

- 1 + 2 Overleveringen.
- 1 + 4 Fransch schrijver.
- 1 + 6 Bijbelsche naam (vrouw).
- 3 + 1 Zweedsch adellijk geslacht (regeerend).
- 3 + 2 Vervoermiddel.
- 3 + 4 Naam van een soort trekvischnet.
- 4 + 2 Wapen.
- 5 + 2 Roemen.
- 5 + 4 Zijrivier van de Saale.
- 5 + 6 Stormwind.

Oplossing de volgende week.

Raadgevingen van „De Vriend der Gezondheid”

Eendeneieren. — In den laatsten tijd zijn eendeneieren scherpe concurrenten van de kippeneieren geworden. Het gemiddelde kippenei weegt met de schaal 60 gram, het eendenei 75 gram, een kippenei bevat 7½ gram eiwit en 7 gram vet, terwijl een eendenei 9½ gram eiwit en 11 gram vet bevat. Het eendenei is voedzamer en verdient dus bij gelijke prijzen, van economisch standpunt uit beschouwd de voorkeur boven het kippenei. Iets anders is het, wat den smaak betreft. De sterke, op visch gelijkende smaak van eendeneieren berust op de voeding der eenden met nestvisch. Dit voer is goedkoop en de eenden leggen regelmatig. Sedert men echter overgegaan is tot voeding der eenden met zoogenaamd „Bartels kunstkorrel,” is de smaak der eendeneieren beter geworden. Eendeneieren worden dan ook in ons land in toenemende mate gevraagd, en ook het buitenland begeert ze. Zoo worden b.v. uit Volendam, een centrum der eendeneieren-productie, jaarlijks groote hoeveelheden eendeneieren naar Engeland verzonden, waar deze als comsumptie-eieren in het mijngebied worden gebruikt. Dr J. V.

Luchtfoto K. L. M.

Nederland uit de lucht gezien. Het stadje Elburg.